

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 5 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ขอบเขตของการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบทบาทที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติกัมพูชาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดน อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับปรุงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานเกี่ยวกับแรงงานกัมพูชาในพื้นที่ชายแดนอำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ขอบเขตด้านช่วงระยะเวลาของการศึกษา

เริ่มศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2559 เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงของการเปิดจุดผ่านแดนไทยกัมพูชา จุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาด-ช่องพรม จุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม จุดผ่อนปรนบ้านบึงชะง่าง จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม ทั้ง 5 แห่ง ทำให้คาดการณ์ได้ว่า อาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับแรงงานกัมพูชาข้ามชาติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ศึกษาถึงต้องการทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงบทบาทปัญหาและแนวทางแก้ไขนโยบายเพื่อนำไปเสนอเป็นนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการศึกษา

จุดผ่านแดนถาวรช่องผักกาด-ช่องพรมจุดผ่านแดนถาวรบ้านแหลม จุดผ่อนปรนบ้านบึงชะง่าง จุดผ่อนปรนบ้านซันตารี จุดผ่อนปรนบ้านสวนส้ม อำเภอสอยดาว และอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านประชากรของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตำบลสะตอน ตำบลทุ่งขนาน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี และตำบลคลองใหญ่ ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรีมีบทบาทน้อยที่สุดในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีบทบาทค่อนข้างน้อย 1 ด้าน คือ ด้านสาธารณสุขและมีบทบาทน้อยที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครองตามลำดับ

ในด้านเศรษฐกิจพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรีน้อยที่สุดในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นยังพบว่า มีบทบาทน้อยที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับคือ หน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดหาแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเข้ามาช่วยทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลนและหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาจัดหาที่พักอาศัยให้กับแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเพื่อเป็นการสนับสนุนให้แรงงานต่างด้าวเข้าพักอาศัยในพื้นที่เพื่อเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนการประกอบกิจการ

ในด้านด้านสังคมพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรีน้อยที่สุดในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นยังพบว่า มีบทบาทน้อยที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับคือ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือกรณีเกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติในกรณีเกิดการคลอดของแรงงานต่างด้าวกัมพูชา และหน่วยงานท้องถิ่นจัดหา ไฟฟ้า น้ำประปา ให้กับแรงงาน

ในด้านการเมืองการปกครองพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรีน้อยที่สุดในภาพรวม เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นยังพบว่า มีบทบาทน้อยที่สุด 2 ประเด็น โดยเรียงลำดับคือ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวกัมพูชากรณีถูกจับกุมแรงงานเถื่อนเพื่อผลักดันกลับประเทศ และหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาแก้ปัญหาระบบนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนในพื้นที่ที่สร้างปัญหาด้านความมั่นคง

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรี ที่กลุ่มตัวอย่าง

เห็นว่าควรมีการปรับปรุงบทบาทใน 2 ลักษณะ ได้แก่ บทบาทที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด กับที่เห็นว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย โดยสามารถสรุปรายละเอียดเป็นรายประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นมีการจัดหาแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเข้ามาช่วยทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลนในประเด็นนี้ ควรปรับปรุงบทบาทโดยเข้ามาดำเนินการในส่วนจัดหาแรงงานเข้ามาในพื้นที่ให้ถูกต้องและเพียงพอต่อการใช้งานของแต่ละพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรีเป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งต้องใช้แรงงานคนเป็นหลัก

ประเด็นที่ 2 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาจัดหาที่พักอาศัยให้กับแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเพื่อเป็นการสนับสนุนให้แรงงานต่างด้าวเข้าพักอาศัยในพื้นที่เพื่อเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนการประกอบกิจการ ในประเด็นนี้ ควรปรับปรุงบทบาทโดยการจัดหาที่พัก บ้านเช่า ห้องแถว ที่ราคาถูกลงที่เป็นกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของท้องถิ่น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการแรงงานที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ชายแดนเป็นจำนวนมากที่เป็นแรงงานตามสวนผลไม้ต่าง ๆ ซึ่งไม่มีที่พักอาศัย ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับชุมชน

ประเด็นที่ 3 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือ กรณีเกิดปัญหาเด็กไร้สัญชาติในกรณีเกิดการคลอดของแรงงานต่างด้าวกัมพูชา ในประเด็นนี้ ควรปรับปรุงบทบาทโดยจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว เนื่องจากหากปล่อยจะเป็นปัญหาสังคมในชุมชนในอนาคตเนื่องจากแรงงานที่เข้ามาพักอาศัยและทำงานในพื้นที่ชายแดนไม่ค่อยมีเวลาที่จะกลับไปยังประเทศของตนเองเนื่องจากต้องทำงานรับจ้างจึงทำให้เด็กที่เกิดไม่ได้มีเอกสารในการเกิด

ประเด็นที่ 4 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นจัดหา ไฟฟ้า น้ำประปา ให้กับแรงงานในประเด็นนี้ควรปรับปรุงบทบาทโดย จัดหาไฟฟ้า น้ำประปา ที่เป็นกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของท้องถิ่น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการแรงงานที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ชายแดนเป็นจำนวนมากที่เป็นแรงงานตามสวนผลไม้ต่าง ๆ ซึ่งไม่มีสาธารณูปโภคดังกล่าว ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับชุมชน

ประเด็นที่ 5 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวกัมพูชากรณีถูกจับกุมแรงงานเถื่อนเพื่อผลักดันกลับประเทศในประเด็นนี้ควรปรับปรุงบทบาทโดย จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา ให้การช่วยเหลือ

แรงงานต่างด้าว เนื่องจากหากแรงงานดังกล่าวเข้ามาเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการผู้คัดค้านนำเข้ามาแล้วปล่อยให้เป็นการของสังคมชุมชนท้องถิ่น

ประเด็นที่ 6 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาแก้ปัญหาระบบนายหน้านำเข้าแรงงานเถื่อนในพื้นที่ที่สร้างปัญหาด้านความมั่นคงในประเด็นนี้ควรปรับปรุงบทบาท โดย เข้ามามีส่วนในการในส่วนจัดหาแรงงานเข้ามาในพื้นที่ให้ถูกต้องและเพียงพอต่อการใช้งานของแต่ละพื้นที่เนื่องจากพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรีและควรจัดให้มีฐานข้อมูลแรงงานต่างด้าวในพื้นที่

ประเด็นที่ 7 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีค่อนข้างน้อย ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวกัมพูชาในการแย่งการใช้บริการโรงพยาบาลกับประชาชนในพื้นที่ ในประเด็นนี้ ควรปรับปรุงบทบาท โดย ให้แรงงานต่างด้าวควรมีบัตรในการรักษาสุขภาพ เพื่อเป็นการลดการแย่งการใช้บริการโรงพยาบาลกับคนในชุมชน

ประเด็นที่ 8 เป็นประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีค่อนข้างน้อย ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์และอบรมให้ความรู้ด้านพฤติกรรมมารยาทที่ไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น การจับจ่ายในประเด็นนี้ควรปรับปรุงบทบาท โดยเข้ามาให้ความรู้กับแรงงานดังกล่าวเพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาด และลดการติดเชื้อจากแรงงานต่างด้าวไปสู่คนไทยในชุมชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรี โดยการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา และองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรี ด้านสาธารณสุข จะพบว่า กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามว่ามีบทบาทค่อนข้างน้อย และพบว่า บทบาทน้อยที่สุดอีก 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งสาเหตุมาจากบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวข้ามชาติไม่อยู่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรงซึ่งทำให้เกิดปัญหากับชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก และยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาเท่าที่ควรจะเป็น โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ก็จะมีแรงงานต่างด้าวเข้ามารับจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำการอภิปรายผลกำหนดนโยบายต่อรัฐบาลกับปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเพื่อไม่ให้มีการลักลอบของแรงงานต่างด้าว

กัมพูชาเข้ามาในประเทศไทยปัญหาที่เกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาต่อประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านการเมืองการปกครองเศรษฐกิจสังคมและสาธารณสุขซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุ่งเกียรติ สนแจ้ง (2547) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายรัฐบาล กับปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายศึกษากรณีแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้มีการลักลอบของแรงงานต่างด้าวพม่าเข้ามาในประเทศไทยปัญหาที่เกิดขึ้น จากแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าต่อประเทศไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมและ ความมั่นคงของชาติและศึกษาแนวทางนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เกิดขึ้น ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึงพ.ศ. 2546 รวมทั้งข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข ปัญหาในอนาคตจากการศึกษาปรากฏผลดังนี้ในด้านของปัจจัยที่มีอิทธิพลมีส่วนผลักดันให้เกิด การอพยพของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าเข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาการเมืองภายในของ ประเทศพม่าผลกระทบต่อในด้านเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ในทางตรงกันข้ามปัจจัยดึงดูดจากประเทศไทยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งการขาดแคลนแรงงานบางสาขาอาชีพ เช่น งานกรรมกร งานประมง เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้รับมาอภิปรายผลเทียบกับแนวคิดขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นพบว่าในทางปฏิบัติกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจหน้าที่ไว้โดยตรงตามพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฯ จึงเป็นเรื่องยากลำบากที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสามารถแสดงบทบาทอย่างชัดเจน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสาธารณสุข และด้าน การเมืองการปกครอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นในเชิงพื้นที่ของ อำเภอสอยดาว และโป่งน้ำร้อน ซึ่งถือว่าพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา ที่แรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชา อพยพถิ่นฐานเข้ามาใช้แรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก พฤติกรรมดังกล่าวได้สร้างปัญหาและส่งผลกระทบเป็นวงกว้างเรื่อยมา แม้ว่ากฎหมายไม่ได้บัญญัติ ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้โดยตรงก็ตาม ในท่วงทำนองเดียวกันนี้ เมื่อถึงผลกระทบต่อภาพรวมของประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้อง เข้ามาจัดการดูแล แก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าตามบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อีกด้านหนึ่งที่มอง มาจากปากฝั่งของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบที่มองว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงทำ บทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการเรื่องนี้แบบไม่จริงจัง ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงกลายเป็น ข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่อย่างต่อเนื่องระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาเรื่องบทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรี พบว่า จากบทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กลุ่มประชากรเห็นว่ามิบทบาทในการปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าวข้ามชาติกัมพูชาอยู่ในระดับน้อยนั้น งานวิจัยนี้ขอเสนอแนวทางนโยบายที่สามารถนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ได้ดังนี้

1. ในบทบาทด้านสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้แรงงานต่างด้าวทุกคนควรมีบัตรรักษาสุขภาพ และสถานที่อาศัยของแรงงานต่างด้าวควรถูกสุขลักษณะไม่แออัด เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. ในบทบาทด้านเศรษฐกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหาแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่อย่างถูกต้องและแบ่งงานที่ชัดเจนสำหรับอาชีพแรงงานต่างด้าว เนื่องจากการใช้แรงงานต่างด้าวที่มีค่าจ้างราคาต่ำสินค้าอาจจะผลิตได้จำนวนมากก็จริงแต่สำหรับคุณภาพแล้ว อาจด้อยคุณภาพลงและอาจจะส่งผลกระทบต่อตลาดภายนอกได้อีกด้วย

3. ในบทบาทด้านสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการตรวจการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ให้เข้มงวด เมื่อมีการผ่านเข้าเมืองมีการตรวจเอกสารและอาวุธต่าง ๆ ที่พกติดตัวมารวมถึงตรวจแหล่งที่พักอาศัยที่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่มาก ๆ เพื่อความปลอดภัยของคนในชุมชน

4. ในบทบาทด้านการเมืองการปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีมาตรการควบคุมการอพยพของครอบครัวแรงงานต่างด้าวที่มีงานทั้งสามี/ภรรยาและบุตรซึ่งไม่ใช่ผู้ใช้แรงงาน และจะมีการรวมตัวตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่ม/ชุมชนนำไปสู่การตั้งกลุ่มสร้างอิทธิพล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทที่ปฏิบัติจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานกัมพูชาข้ามชาติในเขตชายแดนจังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้มากขึ้น ในเรื่องการศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างด้าวกัมพูชาในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดจันทบุรี เพื่อทำการเปรียบเทียบบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างด้าวในอำเภอต่าง ๆ และจะทำให้ได้มาซึ่งมาตรฐานในการชี้วัดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างด้าวกัมพูชา

2. ควรทำวิจัยในเชิงคุณภาพ ในด้านบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างด้าวกัมพูชา เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเพิ่มเติมในประเด็นที่การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถทำได้
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานต่างด้าวกัมพูชาเพิ่มเติมในอนาคตข้างหน้า เพื่อให้ทราบถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อแรงงานข้ามชาติกัมพูชาว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางใดบ้าง
4. หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ให้บริการประชาชน ถึงแม้ว่าบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมองว่าปัญหาไม่มีความรุนแรงแต่ถึงกระนั้นปัญหาแรงงานต่างด้าวก็ยังถือเป็นภาระหนักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบด้วยทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปราศจากการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ที่จะให้การสนับสนุนในการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดกับแรงงานต่างด้าวดังกล่าว จะต้องเสนอต่อหน่วยงานบังคับบัญชาส่วนกลางในการแก้ไขกฎหมายในการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มีผลกระทบต่อคนไทยในพื้นที่
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีแนวทาง นโยบายเสนอส่วนกลาง หรือหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ให้ดำเนินการเสนอแก้ไขกฎหมาย หรือมอบหมายภารกิจ หรือถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวเพื่อให้เกิดความคล่องตัวเพื่อการบริหารจัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่